

Metams \$3.00, pusmečiui \$1.50.

Kaip protas, taip ir patyrimas neleidžia mums tikėti, kad šis dora bujotų ten, kur principai atmetami.

— Washington.

VOL. II Metai II. Tel. 620 So. Boston. Organas Am. Lietuvių Rymo-katalikų šv. Juozapo Darbininkų Sąjungos. Tel. 620 So. Boston. No. 50 232

"Entered as second-class matter September 22 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879."

242 W. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS., BALANDŽIO (APRIL) 28 d., 1917 m.

Lietuvos reikalai.

PRIEŠ LIETUVOS PRIJUNGIMĄ.

Sveicarijos laikraštis La Tribune de Geneve paskelbė šitokią žinią.

"Lietuvos Tautinės augštesiosios Tarybos delegacija, turėdama omenyje: 1. Vokiečių spaudos propagandą už prijungimą svetimų žemių prie Vokietijos. 2. Užreikimą kairiųjų Reichstago deputatų apie Lietuvos prijungimą. 3. Ruošimąsi Vokietijos militarinės valdžios prie prijungimo Lietuvos.

Apieškie, kad visa lietuvių tauta yra pasiryžusi priešintis visokiais būdais Lietuvos prijungimui prie Vokietijos ir protestuoja visa energija prieš visas vokiečių užimtoje Lietuvoje daromas pastangas prirengimui opinijos prie šito prijungimo."

YČAS — RUSIJOS MINISTREIS.

Pereitą savaitę gauta kablegrama iš Rusijos, kurioje pranešama, kad Martinas Yčas Lietuvos atstovas Dumeje dabar yra vice-ministeriu apšviatos.

Tai yra didelis žingsnis. Tai pirmas iš lietuvių, kuris užėmė taip augštą vietą.

("Vienybė Lietuvininkų")

PAMINĖJO.

Sveicarijos laisvamųjų laikraštis "La Libre Pensée" indėjo ilgą straipsnį apie Lietuvą sąryšyje su recenzija knygos "La Lituanie et la Guerre." Apie tą knygą paminėjo "Gazette du Valis" ir Journal de Geneve.

Rusijoj vis dar tvarkos nėra.

NETVARKA RUSIJOS DIDINASI.

Rusijos karės ministeris Gučkov išleido atsišaukimą, kuriame prašo kareivių nebėgti iš karės lauko. Mat vokiečių šnipai paleido žinią, jog dabar dalinamą žemės ir jog gaus tik tie, kurie bus namie. O kadangi dabar disciplina armijoj visai sumažėjo, tai kareiviai daro, kaip nori. O išgirdę apie žemių dalinimą, tai nesulaikomi bėga namo, neklauso oficerių aiškinimų. Kareiviai sako girdi sugrįšę, kaip tik jiems žemės bus paskirta.

Tų pabėgėlių matyt yra daug, nes savo atsišaukime sako: "Visa Rusija stebisi žiniomis iš fronto." Ir sako, jog kriminališkos paskalos apie žemių dalinimą yra neteisingos. Žemės klausimas bus išspręstas tik Įsteigiamojo Seimo.

Ir šiaip ūkininkai daro sau įstatymus, nelaukia padavimų, iš viršaus, nelaukia, ką nutars Įsteigiamasis seimas. Kaip va Tambovo, Saratovo, Besarabijos gubernijose ūkininkai dvarininkams liepia atsižadėti žemių ir pavesti jiems. Besarabijos gubernijoj daug dvarų ūkininkai apipilė.

Rusijos valdžiai reikia pergalėti begalines kliūtis. Reikia saugotis caro šalininkų, vokiečių šnipų, raudonųjų revoliucionierių ir dar vesti karę. Tai vis baisios kliūtys perorganizavime valstybės.

ROOSEVELTO ARMIA.

New Yorke yra ofisas renkant kandidatus į Roosevelto diviziją. Tai liuosnorių užrašė 123.000. Tarpe jų yra 10.000 negrų.

MOKINASI KARINIO MŪSTRO.

Bostono Kolegijos 800 studentų mokinasi karinio mūšto. Šią vasarą daugelis iš jų važiuos į Plattsburg, N. Y. laivintis į oficerius.

NORĖJO UŽPULTI AMBASADĄ.

Petrograde netvarka didėja. Daug žmonių bėga iš miesto, keliauja tolyn, nes eina visokių paskalų apie vokiečių užpuolimą ant Petrogrado. Didžiausią netvarką daro raudonieji socialistai.

Vienas socialistas Lenin tik ką atvykęs iš Sveicarijos, pabuvojęs svečiuose Vokietijoje, pradėjo kvailiausias prakalbas laikyti gatvėse ir palkinti už save kvailėses minias. Vienoj savo prakalboj jis ėmė šaukti, jog Amerika socializmo priešininkė, jog čia socialistai smaugiami. Tai kvailia govėda sujudo ir leidosi atakuoti Amerikos ambasadorių. Bet ten buvo stipri sargyba. Ir pats ambasadorius buvo apsiginklavęs. Govėda išsiskirstė.

PATARIA APSVARSTYTI.

Harvordo ir Yale universitetų politiškosios ekonomijos profesorai paskelbė, jog šioje šalyje bravorai svaigalų išdirbimui suvartoja tiek maisto, kurio išmisti 7.000.000 žmonių per metus. Todėl, profesorai sako, dabar, kuomet viskas bėsis kyla, tai verta pagalvoti apie uždarymą bravorų. Minėti profesorai nurodo, jog bravorai suvartoja kviečių, kornų, miežių ir tt. 7.000.000.000 svarų per metus.

LAKŪNAMS UŽSIĖMIMAS TAIKOS LAIKU.

Anglijos valdžia dabar svarsto ar negalima bus kareiviams atgauti netektas pozicijas. Didžiausios vokiečių jėgos buvo sunčiamos atakon. Bet anglai ir francūzai buvo jau susitvarkę naujose vietose ir vis atnauję vokiečių antpuolius. Labai daug vokiečių krito tose atakose. Bet jau ketverte tie kruvinai mūšiai buvo apsisistoję. Dabar tai abi pusi tvarkosi, rengiasi prie smarkesnio veikimo.

Garsiausias šių laikų skulptorius Rodin (francūzas) apsiėmė, būdamas 70 metų amžiaus.

Submarinai smaugia Angliją.

Anglijos gyventojų plaukai šiaušiasi ant galvos dėl baisaus submarinų veikimo. Apie nuskandinimus dabar skelbiama tik kas savaitė. Bet kai paskelbia čielą eilę nuskandintų garlaivių, tai visi tik stebisi ir visus baimė apima.

Per pastarąją savaitę, pasibaigusią balandžio 25 d. Anglijos pakrantėse garlaivių nuskandinta 55. O išplaukė ir įplaukė į Anglijos uostus per tą savaitę 5.207. Reikia, jog jei vokiečiai su tokio pat pasisekimu skandys garlaivius, tai iki metų pabaigos neliks ant juriu nei vieno iš minėtų garlaivių šaliams.

Valdžios atstovai pripažįsta baisų pavojų. Laikraščiai bombarduoja valdžią klausimais ar išlaikys Anglija tokias ir teroras. Ir valdžia dabar imasi už galvos. Bet dar ir tas reikia atminti, jog Anglijos valdžia skelbia tik apie nuskandinimus Anglijos pakraščiuose, o nieko nesakoma apie nuskandinimus Francijos pakrantėje, Viduržeminių jūrėje.

Keliauninkai atvykusieji Londonan pasakoja, jog Anglijos ir Airijos pakraščiuose pluduriuoja daugybės skeveldrų ir dalių nuo nuskandintų garlaivių. Nei žvėrtis mylios nereikia plaukti, kad pamatyti skeveldrų. Tokiais būdais visuomenė pilniau sužino apie neišpasakytą submarinų veikimo pavojų ir baisumą. Su kiekvieno didžiųjų garlaivių nuskandinimu Anglijoj pakeičiama kainos ant maisto. Į miestą Belfast kasdien atgabena šimtai jureivių nuo nuskandintų garlaivių.

Dabar tai visa Anglijos vilstis suvienytų Valstijų pagelboje. Anglija nespėja dastatyti garlaivių, kad atpildyti nuskandintuosius. Todėl tai Amerika čia tik gali pagelbėti statydama kuodaugiausia garlaivių ir gabendama maistą. Jei ne tai Anglija turi šaukti: "gana." Tuomet tai ir būtų vokiečių viršus šioje karėje.

Visvien, jei Vokietija pati dar galės keletą mėnesių laikytis, tai ji baimės dar tiek ir tiek gal įvartyti. Dar-gi gali būti jos viršus galų gale. Tas pavojus dar nepraejo.

Kariniai veikimai apsisistoję.

VEIKIMAI APSISTOJO.

Pastaromis dienomis vokiečiai Francijoj darė baisias atakas kad atgauti netektas pozicijas. Didžiausios vokiečių jėgos buvo sunčiamos atakon. Bet anglai ir francūzai buvo jau susitvarkę naujose vietose ir vis atnauję vokiečių antpuolius. Labai daug vokiečių krito tose atakose. Bet jau ketverte tie kruvinai mūšiai buvo apsisistoję. Dabar tai abi pusi tvarkosi, rengiasi prie smarkesnio veikimo.

Charles M. Schwab 1908 m. Bethlehem, Pa. buvo paprastu darbininku. O 1916 m. nuo Bethlehem Steel kompanijos jau paėmė \$1.000.000 kaip savo dalies.

ISLEIDO PINIGŲ KRUVAS.

Anglijos valdžia paskelbė, jog iki balandžio pradžios šių 1917 m. ji išleido kareiv. \$20.000.000.000. Tai tokia pinigų suma taip didelė, jog sunku ir įsivaizdinti. Tokis numeris jau galvon netelpa. Kaip didelė ta suma pinigų paaiškės iš palyginimų.

Visų Suv. Valstijų bankų depozitai sudaro tik ketvirtą tos sumos dalį.

Jei tą sumą, Anglijos išleista kareiv, padalinti tarp Suv. Valstijų gyventojų, tai kiekvienas vyras, moteris ir vaikas gautų po \$200. O jei tą sumą padalinti tarpe pasaulio žmonijos, tai kiekvienam atsieitų po \$12.

Jei žmogus pirmose Kalėdose būtų depozitavęs \$30.000 ir jei tas bankas ir tas žmogus būtų vis gyvenęs ir jei jis būtų kas miela diena po tiek vis depozitavęs, tai per pėreitas Kalėdas (1916) tas žmogus būtų turėjęs \$20.000.000.000, t. y. tiek kiek Anglija išleido šiai kareiv.

Ton sumon dar neįeina karinės išlaidos Kanados, Pietinės Afrikos, Indijos, Australijos.

Minėta krūva pinigų auksu svėrtų 40.000 tonų.

RINKS SKUDURUS.

Anglijos valdžia rengia skudurų rekviziciją. Rekvizicija bus daroma kiekviename name. Vien Londone tikimasi surinkti 5.000.000 svarų skudurų. Skudurus rinks vaikai skautai po priežiūra tam paskirtų moterų. Tos nuskirtos moterys šeiminkėms aiškys, jog dabar negalima pūdyti nei jokio skudurėlio, nei jokios skiautelės, o viską reikia sunaudoti.

Vokietijos laikraščiai skelbia, jog mūsųose Palestinoj turkų nelaisvėn pateko Anglijos ministerio A. Benar Law sūnus. Jis buvo leitenantu.

Amerikos garlaivis Mongolija, plaukęs į Londoną, nuskandino Anglijos pakrantėje vokiečių submariną. Tas submarinas buvo patėmytas už 1.000 jardų.

Nesutikimai Vokietijoje.

Vokietijos augštesniuose sluogsnuose apsiėmė nesutikimų. Prasidėjo judėjimas prieš kancelierių von Bethman-Holweg.

Jau ten buvo ejuš prieš jį propaganda prieš submarinų karę. Bet paskui, kaip submarinai pradėjo veikti, tai viskas aptilo. Dabar tai vėl atsinaujino.

Veik visi nesocialistiškieji laikraščiai užpuola ant kancelieriaus už pakinkymą socialisto Scheidemano į taikos propagandą. Tie laikraščiai reikalauja stipraus vyro, kuris išgelbėtų šalį nuo slidans kelio, ant kurio kancelierius su savo Scheidemanu jau užstūmė.

Kaip žinoma socialistų partija yra sprogus. Didesnioji vokiečių socialistų dalis, Scheidemano vedama, remia valdžią, o mažesnė pasistatė prieš kaizerio valdžią. Dabar, kaip iš Kopenhago pranešama, tai toje socialistų didžiūmoje kilo nesutikimai, ergelai. Vargu pavyks išlaikyti vienybę. Mat atsirado tokių, kurie verčia partiją būti radikaliskėse, smarkiau veikti prieš kaizerį Sovinistiškieji vokiečių laikraščiai pradėjo kirsti socialistus už netikusį ėjimą prie taikos.

ATSIDARĖ IR UŽSIDARĖ.

Vokietijos Reichstagas buvo atsidaręs balandžio 25 d. Sesija buvo trumpa ir Reichstagas tapo uždarytas iki gegužio 2 d.

Socialistai buvo pareikala, kad Reichstagas svarstytų maisto reikalus. Kairiųjų socialistų vadas Lebedour buvo taip išsikavęs, jog jam pritraukta buvo kalba.

PRITARIA STOJIMUI KAREN.

Chinijos sostinė Pekine suvažiavo iš įvairių provincijų gubernatoriai. Jie vienu balsu nutarė stoti karėn prieš Vokietiją. Tečiaus prez. Li Yuan Hung dar svyruoja, nežino, kaip čia padarius.

TURKIJOS NERAMU.

Prieš pat pertraukimą diplomatinį ryšių tarp Amerikos ir Turkijos daug amerikonių apėjo Konstantinopolį. Jie išplaukė į talkininkų valstybes. Sako, jog apie 35.000 žmonių jau badauja Turkijos sostinė. Apie 100 žmonių jau mirę badu.

Gyventojai labai inirtę ant vokiečių ir nori, kad ryšiai su vokiečiais būtų pertraukti. Gali kilti demonstracijų, arba

NORI ĮSTEIGTI VOKIETIJOS RESPUBLIKĄ.

Europoje prasidėjo judėjimas įvesti Vokietijoj respublikonišką valdžią. Iš vokiečių Sveicarijoj susidarė komitetas, kurs tuo reikalu užsiėmė ir veda propagandą. Įsteigė laikraštį vardu Freie Zeitung. Jo redaktorium yra Dr. Meyer, buvęs redaktorius Berlino laikraščio MorgenPost.

KAIP ELGIASI SU SPEKULENTAIS.

Bavarijoj Weyermann buvo pagautas neteisėingame pardavinėjime selyklos. Už tai turėjo užsimokėti \$175.000 ir uždarytas kalėjiman ant 4 mėnesių.

Per 1916 metus Chicago skerdyklose buvo paskersta 9.188.000 kiaulių, 2.730.000 raguočių, 519.000 veršių, 4.291.000 avių. Iš viso gyvulių ten papjauta per pėreitus metus 16.629.000, jų vertė \$427.740.000.

Socializmo prieštariai ir neprieteliai skaitykite ir platinkite knygelę "Pažinkime Socializmą."

Cincinnati. — Mirė Gustav Mostler. Buvo didis veikėjas tarpe unių ir gabus rašytojas.

Pakėlė algas.

Kietųjų anglių kasyklų kompanijos sutiko pakelti darbininkams algas ant 20 nuoš. Tas ėsis ant gero 175.000 mainierių.

Kompanijos už tai ketina pakelti kainas ant tono anglių po 60c.

TYRINĖS VALDŽIA.

Lynn, Mass. — Atvyko du atstovai iš Justicijos departamento iš Washingtono. Tai jie pasakė, jog turbūt bus valdžios paskirta komisija ištyrimui santikų čeverykų darbininkų ir kompanijų, kurios uždarė dirbtuves ir išmetė iš darbo 12.000 darbininkų.

SUDEGĖ GRUDAI.

Erie, Pa. — Sudėgė didelis grūdų sandėlis. Nuėjo niekais 200.000 bušelių kviečių.

SCENOS KARALIENĖ BAI-GIA SAVO DIENAS.

New Yorke baigia savo dienas garsi Francijos aktorė Sarah Bernhardt. Doktorai pasakė, jog nėra vilties jai pasveikti.

Ji yra žymiausia šių laikų aktorė — scenos karalienė.

CHESTER, PA.

Prašome susirinkti.

Balandžio 29 d. 5 val. vak. po No. 725 E. 7 gt. bus LDS. 19 kp. susirinkimas. Prašome visų susirinkti ir užsimokėti iš anksto už 3 ar 4 mėnesius, nes per vasarą nelaikysime susirinkimų, o visa laiką sunaudosime pasivaikščiojimams ant tyro oro, miškeliuose.

Kviečiame ir mūsų mylimą dvasišką vadovą kun. Ig. Zimbli atvažinoti. Kp. rašt. J. Mikolunas.

Lietuvos Vyčių 17 kuopos TEATRAS!

Bus Nedėlioje Balandžio-April 29, 1917.

ŠV. PETRO BAŽNYTINĖJE SALĖJE,

SO. BOSTON, MASS.

Prasidės 7:30 val. vakare.

[ZANGA: 25c. ir 15c.

Bus perstatyta šie veikalėliai:

- 1) "Pagunda."
- 2) "Tėtė Pakliuvo."
- 3) Dialogas "Kareivis ir Oficeris."
- 4) "Drilius" merginų.
- 5) Dainuos gabiausi solistai: P-lės A. Narinkevičiūtė, St. Motiejūniūtė, p. D. Antanavičius, J. Varaitis ir kiti. Akompanuos p. M. Karbauskas.

Taip-gi dainuos bažnytinis choras po vadovyste p. M. Karbausko.

Visus prašome ateiti, tuomi paremsite L. Vyčių 17-tą kuopą.

KOMITETAS.

Žinokite savo teises.

Visokiais teismiškais reikalais kreipkitės prie manęs. Speciališkas pataravimas dėl Lietuvių. Visokias bylas vedu Massachusetts valstijos teismuose. Aš samdau perkalbėtojus dėl Rusų, Lenkų ir Lietuvių. Ofisas atdaras vakarais. Kreipkitės per telefoną arba rašykite:

JAMES M. KEYES, Advokatas, 350 Broadway, So. Boston, Mass. Tel. South Boston 50212 arba S. B. 600. Jeigu viena linija užimta šauk prie kitos.

DARBININKAS

Mina iš So. Boston'o utarninkais, ketvergais ir subatomis.
Leidžia Am. Lietuvių Rymo Katalikų šv. Juozapo
Darbininkų Sąjunga.

Prenumeratos kaina:
Metams tris kartus savaitėje.....\$3.00
Užrubežyje metams.....\$4.25

"DARBININKAS"
(The Worker)

The Lithuanian tri-weekly paper.
Published every Tuesday, Thursday, and Saturday by St.
Joseph's Lithuanian R.-C. Association of Labor.
Subscription Rates:

Yearly.....\$3.00
6 months.....\$1.50
Foreign countries yearly.....\$4.25

"DARBININKAS"

242 W. Broadway, South Boston, Mass.

LIETUVIŲ VISUOMENĖ IR ŠIMKUS.

Autorius "viešo žodžio" mūsų gerbiameis veikėjams kunigams Pr. Augustaičiui, V. Bartuškai ir F. Kemėšiui vėl rašo atsišaukimus ir visuomenę ir mėgina tuose atsišaukimuose savo ypatą ir "centralinio" komiteto liberalus iškelti ir didelius, praklinius ir labai savo tautai pasižvelgusius veikėjus, kurie esą net augstu siekiu Amerikos lietuvių visuomenės.

Dovanos p. Šimkus ir jo atstovaujama "praklinioji" liberalų taiga, kad mes lietuvių Ruspūtinį fabrikuotoją intarsime besąžiningume ir veidmainiavime. Mes girdejome iš paties p. Šimkaus, kad jis atsisakė atstovauti Lietuvių Draugijai ir atsisakymą viešai buvo paskelbęs lietuvių spaudoje. Dabar gi laikraštyje "Saulė" skaitome p. St. Šimkaus naujame pranešime, kad jis vėl esąs Lietuvių Draugijos atstovas ir rinks aukštesnį liberalų "centraliniam" komitetui.

Kas p. Šimkų ingaliojo būti Lietuvių Draugijos atstovu ir surinktus tos draugijos vardu pinigų atiduoti liberalams, negalime suprasti. Apie tai viešai p. St. Šimkus nesako. Gal būti, kad tai yra bižniška paslaptis tarp liberalų "centralinio" komiteto ir p. St. Šimkaus; apie tai lietuvių visuomenė negali žinoti. Keista, bet mūsų liberalams tokie keistumai labai paprasti. Jų partija, mat, tokia galinga, kad savo atstovams gali ingaliojimus rašyti visai jai svetimų draugijų vardais.

Nieko neturėtume prieš p. St. Šimkaus naują misiją ir liberalų apaštalių palinkėjumė pasisekimo, jei jis savo darbą varytų nesiliedamas už nugarą, nuo kurių jau kelis syk buvo atsisakęs. Suprantame, kad lietuvių liberalams norisi pasižymėti, iškilti, bet tą jie gali savo partijos vardu atlikti. Visuomenės klaidinimas įvairiais ingaliojimais, surišimais, skelbimais yra labai nerimtas darbas ir vargiai jis galės būti pasekmingas.

P-nas St. Šimkus mėgina ant žmonių jausmų pagriežti fanatikais, žiaurumu kaikiurių laikraščius, šmeižimu jo ypatos ir tt. Mūsų nuomone priemonė labai menka. Visuomenė šiandieną nebeužtenka pamatyti smuiką ir griežiką, kad ji kotučiais pavaišintų, bet reikia grynios melodijos, kuri parodytų griežiką ir instrumento vertę. P-nas St. Šimkus naujoje rolėje labai nesimpatiškas, veidmainingai atrodo, todėl nei kiek nesistebėsime jei mūsų visuomenė jo dabartiniam visai nemuzikališkam veikalui nepritarė.

BIAURUS SOCJALISTŲ LISTŲ DARBAS.

"Draugas" num. 95-tame paduoda žinių apie labai baurų ir šventvagišką socjalistų pasielgimą. Nesinorėtų net tikėti, kad lietuvių tarpe tokių baisių išgamų atsiranda, ku-

rie didesnės pusės žmonijos šventvagiškus įsitikinimus taip išjuokia ir paniekina, bet faktai čia pat ir su didelia šird-perša turime juos pažymėti ir sykiu pasakyti, kad lietuvių tarpe įsigali baisi liga, kuri tuojaus reikalauja atidaus gydymo. Jei jos nepašaliname — mūsų tautai grėsia supuvimo ir išnykimo pavojus.

Ir tą baisią ligą mūsų visuomenėn ineša "Naujienu", "Keleivio" ir kitų socjalistų laikraščių patvirkinti žmonės.

"Draugas" rašo:

I mūsų redakciją žmogus atnešė dvi fotografijas žmonių labai keistai apsirengusių. Pasirodė, kad tai esą du žymiausi socjalistai iš Ciero, Ill.

Paduodame tų dviejų fotografijų kopijas su žinia ir leidimu judviečių savininko. Mūsų skaitytojai turi žinoti kokis yra viešas veikimas, kurie skaito "Naujienas" ir gyvena jų mintimis. Vietoje Dievo jie garbina dolerį; dolerio ženklus jie padėjo ant rūbų, kuriais apsitašė. Tie rubai pamėgdžioja katalikiškus bažnytinius rubus. Beždžionė įsimta yra pamėgdžioti žmogų.

Vargas mūsų nelaimingajai tautai iš visų pusių. Negana, kad ją persekioja, ir ubagina svetimačiai, bet ir iš jos pačios sūnų tarpo atsiranda tokių nedorėlių! Išsivadėję ir paniekinę savo tikybą, tautystę, papročius ir viską, kuomi žmonės skiriasi nuo gyvulių veislės jie nepripažindami jokių gyvenimo normų platina baisiausį ištvirkimą, nuodina lietuvių tautos gryną sielą ir savo niekšiškais darbais daro mums didžiausią gėdą.

Štai, augščiai atspausi paveiksliškai parodo negudrus veidus tųjų lietuviškų išgamų, kurie pasityčiodami iš mūsų brangaus tikėjimo apėgų pasigamino sau bažnytinis drabužius ir išbjaurioję juos nepritinkančiais ženklais nusiėmė fotografiją. Tie šventvagiai, kurie taip pie-meniškai pasielgė yra artimiausiais draugais Chicago socjalistų šlamšto "Naujienų." Vienas buvo Ciero kurpius (šiaučius) Burda, o kitas — yra "Naujienų" agentas Aceris. Pastarasis gi net užima gan žymią vietą "Naujienų" rašytojų tarpe. Acerio straipsniai labai dažnai būvo spausdinami minėtam šlamšte. (Dabar gi Aceris vankiojamas po teismus ir kalėjimus, todėl neturi laiko remti "Naujienų" redakcijos savais raštais).

Reiktų kiekvienam tas begėdžių fotografijas pamatyti, kad suprasti pilnai socjalistų veikimo pragaištingumą mūsų tautai. Tų dviejų socjalistų pasielgimas geriausias mums paliudijimas, kad socjalizmas yra ištvirkimo ir palaidumo šaltinis, kuris sveikus, dorus žmones paverčia ir puvėsins.

Apsisaugokime, broliai katalikai, nuo to supuvimo ir neileiskime jam toliaus plėtoties. Intempkime visas savo pajėgas ir gryną krikščionišką dorą padarykime jam užtvanką. Liejuva katalikiška šalis ir ne vieta joje išsigimėliams ir doriškiams bankrutams.

RUSIJOS SOCJALISTAI REMIA WILSONĄ.

Anglų spauda paduoda gana indomų žinių apie Rusijos socjalistus, kurie šiuo didžiu perversmiu visame pasaulyje laiku, užėmė žymesnę politikoje vietą. Lietuvių spauda rašo, kad socjalistai Rusijoje baigia sutverti žemiškąjį rojų, kuriame netrukus visiems reikišią socjalistiškai gyventi, mąstyti ir mylėti. Lietuvių socjalistai net žada tuos kurie jų mokslo pariparodymų neklusys nugalabinti ar kokiais kitais būdais išnaikinti.

Rusijos socjalistai, kurių atstovu Rusijos naujos valdžios sastate yra A. F. Kerenskis, teisiu ministeris, nėra tokie yaikiški ir nenuoseklūs ir gyvenimo bėgio prievarta nenlenkia ant savo kurlpalo.

"Boston Evening Transcript"ui" jo korespondentas iš Petrogrado praneša, kad A. F. Kerenskis pilnai paremia prezidento Wilsono dabartinę politiką ir Rusijos darbininkai ir kareiviai labai prijaucia Wilsono pasiryžimui paliusuoti pasaulį iš po militarizmo letenos.

Toliaus socjalistas Kerenskis pasakė, kad New-Yorko socjalistai jam prisiutę telegrama, reikalaujanti atskiros taikos su Vokietija buvo dovanotini, bet visi nereikalingu žingsniu, nes Rusijos liaudis entuzijastiškai nori tęsimo karės iki pabaigos.

Užklaustas reporterio, ar jis tiki į vokiečių revoliuciją, Kerenskis trumpai atsakė: "Ne, aš ne esu marksistas ir nesutinku su tais, kurie skelbia, kad vokiečiai socjalistai yra linke prie revoliucijos."

Iš šių žinių matyti, kad Rusijos socjalistai nėra tokiais vėjavaiškiais, kaip lietuviški ir politikoje daugiau už mūsų siuksiu nuvokia.

Lietuviškas socjalistas moka tik lermus kelti, gerai paskolioti, parėkauti, bet iš jo veikėjas niekam netikės. Kitatančių tarpe randasi rimtesnių.

Aplamai imant, dabartiniai nuotikiai viso pasaulio gyvenime nėra socjalistiško darbo, bet visai skirtingų nuo jo apyvostų apsiėrikimui.

Apie tai mūsų socjalistai žino, bet numanydami, kad kai kas iš tamsesnių lietuvių jiems patiks, pučias nenuveikt darbui.

Pagalios jei socjalizmas pasaulį gerojon pusėn pakreipė, tai kam gi socjalistai rengiasi prie naujų revoliucijų ir joms aukas renka. Gal iš to sau nori gerą biznį padaryti.

KOLEGIJOS FONDAS.

Kun. E. Paškauskas iš Chicago, Ill. prisuntė \$2.20. P. K. Šešmulevičius surinko New-Britain, Conn. \$23.00. Nuosimtis nuo Spalio iki Balandžio \$14.74.

Pirmiau buvo: 915.05.

Dabar yra viso labo: 1034.99.

Šeši šimtai dorelių iplaukė Kolegijos Fondan po paskutinio Federacijos Kongreso Bostone. Negalima tautai labai nusiminti ir rugoti, nes agitacija buvo visai silpna ir visuomenė mažai feuzinteresuota ir laikai labai nepaprasti. Tepaliuama krioše Europoje kanuolės, tepaliuama vaitojė mūsų viengendiai Tėvynėje, o Kolegijos Fondas pradės augti ne šimtais, bet tūkstančiais. Tečians kiek galėdami anginkime ir dabar Kolegijos Fondą. Ką padarysime šiandieną, ne reikės rytoj. Auklas malonė kite siųsti šiuo antraštu:

Rev. J. Misins,
ELLSWORTH, PA.

DARBININKAS.

Atsiminimas apie tarptautinės kalbos išteigėją.

(Pašvenčiu garbingai atminčiai a.a. D-ro Ludviko Zamenhof'o, tarptautinės kalbos Esperanto autorius, mirusio 15 d. balandžio šių 1917 metų Varskavo.)

KAIP LIETUVŲ KALBA PASKATINO UZMEGSTI TARPTAUTINĘ KALBĄ.

It trenksmas perkūnijos, taip mane lig pat dugno sielos sujudo žinia, pranešanti apie mirimą daktaro Ludviko Zamenhof'o, to didžio genijališko žmogaus, autoriaus tarptautinės kalbos, paprastai vadinamos Esperanto. Gi "Esperanto" vadina ją todėl, kad D-ras Zamenhof'as pirmus savo veikalus pažymėjo slapyvardžiu D-ro Esperanto, tai yra, Vil-tūrinio. Bet jis tą kalbą užvardino "Lingvo Internacia," tai yra, "Tarptautinė kalba," su tikslu ne kad ji taptų vi-savietinė kalba — "Universališka kalba," bet, kad greta tautiškų kalbų, tarnautų kaip pagalbinė delei tarptautiškų susišėimų bei susikalbėjimo su žmonėmis kitaip kalbančiais. Dr. Zamenhof'as sutaisydamas kalbą Esperanto inkunijo tą, apie ką svajojo ir darbavosi tokie genijališki mokslinėiai kaip Descartes'as, Leibn'as, Bacon'as, Pascal'as, kun. pralotas Šlejeris, kurio nors sutaisyta kalba "Volapuk" ir puolė, bet jis užsitaravo nevystantį vainiką garbės, nes jis pirmas iš visų mokslinių pradėjo platinti ir skiepti idėją tarptautinės kalbos tarp plačiųjų minių. Tarpe tos daugybės mokslinių, kurių čia žinia negalima visų paminėti, nestoka ir lietuvių ypatose kun. prof. Bužio, Dambrausko ir Jaunio.) O ir patį D-rą Zamenhof'ą ne kaip galima prie lietuvių pri-kirti, nes pirmas — jis gimė Lietuvoj, mieste Balstogėj, ant-ra gi — kaip matyt iš jo vienos prakalbos, jis mylėjo Lietu-vą širdžia didžio Micevičiaus, kuris tai tarė: "Lietuva, tėvynė mano, tu esi kaip sveikata!" Nors širdis plyšta iš skausmo praradus Brangųjį Mistrą, vienok susilaikydamas ant kiek tik galima nuo perdidelio sujudoimo ir širgelos, pa-pasakosiu kokia priežastis bei aplinkybės paskatino a.a. D-rą Zamenhof'ą prie sutaisymo tarptautinės kalbos.

Keletas metų atgal čia Suvienijose Valstijose, mieste Washington'e buvo esperantininkų suvažiavimas — tarptauti-nis kongresas. Žinia, gyvenant taip arti, ir aš dalyvavau jame. Kokie buvo nutarimai; kiek ypatų jame dalyvavo; nuo kiek valstijų buvo oficiališkai valstijų reprezentantai; kokių in-tekne tas kongresas padarė ant čionykščios visuomenės to viso neminėsiu, nes tas nesiriša su pasakojimu kokios aplinkybės pastūmė D-rą Zamenhof'ą prie sutaisymo tarptautinės kalbos.

Laikė kongreso vieną vakarą viešbutyje, kur maž-daug visi dalyvaujanti tame kongrese, užsigyveno, susėdė keletas mūs ir ratą šnekučiuavom sau apie šį-bei tą. Mums bešneku-čiuojant, prisiartino D-ras Zamenhof'as. Padavėme jam ke-dę. Taręs ačiū, atsisėdė ir pradėjo su mumis linksmai šne-kučiuoti. Bešnekučiuodamas, keletą sykių į mane atžydai pažiūrėjo, mat sėdėjau priešais jį. Ir užbaigęs turinį vieno pasakojimo, prabilo į mane tardamas:

"Tamsta, brangus vieniminti, dovanokite man už žingei-dumą — gi kokios jūs tautos narys, ir kur yra jūsų gimti-nė šalis — tėvynė? — Gi man rodos jūs neesate jenkiu."

Ant to, aš tariau juokais, nors ant veido užtūrėjau rim-tumą: "Aš esu esperantininku, o tėvynė mano 'esperantujo' — visur, kur tik yra esperantininkai — visas svietas."

Išgirdęs tą, jis meilingai nusišypojo ir tarė rodydamas pirštu į mano krutinę: "Tamsta, jūs esate karštu esperanti-ninku, tas labai pagirtina, bet, dovanokite man, jūs apsi-rinkant — šitai, tas ženklelis ant jūsų krutinės, tas kamuoli-š žemės su kryžiaus spinduliais parodo man, kad jūs esate ne tik katalikas, bet katalikas karštas, katalikas uolus, veiklus, aktyviškas, trokstantis, kad visi būtų katalikai, trokštate, kad kryžius Kristaus užviešpatuotų visą pasaulį, ir visi galėtų naudotis vaisiais tikros krikščioniškos civilizacijos, suteikiamos pasauliui per katalikišką Bažnyčią. Tas ženkle-lis sako man, kad jūs esate nariu draugystės praplatinimui katalikiško tikėjimo. Bet... ant užklauso kokių jūs tau-tos ir kur jūsų tėvynė, jūs neatsakote; aš esu kataliku, o tė-vynė mano 'katalikujo' — visur, kur tik taiti yra katalikai. O kur-gi jų nėra! Visą pasaulį jie povalia, bet sistematiškai užkariauja! Jūs todėl taip neatsakote, kad katali-kystė priguli į sryti tikėjimo, yra viršgamiškų dalykų, per-viršijančių paprastą žmogaus žemišką prigimimą, o tautys-tė, tėvynė yra žemiškas žmogaus prigimimas. Ir nors iš at-žvilgio, jei taip-tarsime, politiško katalikystė yra tarptau-tiška, bet ji stovi ant pamato tautystės — ji yra priešinga kos-mopolitizmui; už tai ji ir taip pasekmingai plėtojasi. Gi ką nors panašaus galima pasakyti ir apie Esperantinizmą — jis ir-gi stovi augščiau paprasto žmogaus žemiško prigimimo — jo pamatas yra, žiūrėti ant visų kaip ant sau lygių, kas nesu-tinka su žemišku žmogaus prigimimu — žmonės turi ambiciją, jau nekalbant apie puikią tautišką dažnai pasiekiantį laipsnį kvailio šovinizmo, žeminantį viską kas ne yra jų. Esperan-tizmas yra tiesa tarptautišku, bet jis taip-gi stovi ant pama-to tautystės, jis yra ir-gi priešingas kosmopolitizmui, — nes tautos, tėvynės buvo, yra ir bus ateityje, ir aš abejoju ar kada-nors žmonija taps betaute. Gal klausite kodėl, todėl, kad kosmopolitizmas priešingas žmogaus prigimimui. Gali tik pilnoj prasmėj to žodžio tarptautystės idėja įsikūnyti pil-nybėje, ir tas būtų žmonių pakaktinu."

Kada jis nutilo aš metaforiniu būdu tariau: "Esu vaikas Gedimino!"

"O!" sušuko jis, "esate lietuvis! Mano 'samlandano'-vien-salietis!" Ir ištiesė man savo dešinę.

Visi sužiuro, o jis atsigrįžęs į visus prabilo, tardamas: "Brangūs vienaminčiai, prie tos progos susitikimo su viena-minėniu lietuviu tolimose užjūre aš jum ką-tokio papasako-siu. Gi kaip jau maž-daug visiem žinoma, gimiau aš ir jau-nystė savo praleidau mieste Balstogėj, Lietuvoj, Rusijos im-perijoje. Miestas tai senas, išteigtas per karžygiškus pra-eityje lietuvių, bet savo jaunystėje jame lengviau buvo susi-kalbėti francūziškai negu lietuviškai — prie to privedė poli-tiškos aplinkybės. Bet aš jaunystėje mokyjau truputį lietu-viškai, gi tas mokėjimas lietuviškos kalbos ir buvo priežas-tim sutaisymo tarptautinės kalbos. Aš-gi lietuviškai iš žin-geidumo išmokau nuo mūsų tarnaitės. Šitai kaip aš per lietu-višką kalbą sutaisiau tarptautinę: Kartą grįžtant iš gimna-zijos, būvau jau tada kokių penkiolikos suvirš metų, žiūriu, ant šalygatvės būrys žmonių. Priėjęs arčiau, matau, vidu-

"O!" sušuko jis, "esate lietuvis! Mano 'samlandano'-vien-salietis!" Ir ištiesė man savo dešinę.

Visi sužiuro, o jis atsigrįžęs į visus prabilo, tardamas: "Brangūs vienaminčiai, prie tos progos susitikimo su viena-minėniu lietuviu tolimose užjūre aš jum ką-tokio papasako-siu. Gi kaip jau maž-daug visiem žinoma, gimiau aš ir jau-nystė savo praleidau mieste Balstogėj, Lietuvoj, Rusijos im-perijoje. Miestas tai senas, išteigtas per karžygiškus pra-eityje lietuvių, bet savo jaunystėje jame lengviau buvo susi-kalbėti francūziškai negu lietuviškai — prie to privedė poli-tiškos aplinkybės. Bet aš jaunystėje mokyjau truputį lietu-viškai, gi tas mokėjimas lietuviškos kalbos ir buvo priežas-tim sutaisymo tarptautinės kalbos. Aš-gi lietuviškai iš žin-geidumo išmokau nuo mūsų tarnaitės. Šitai kaip aš per lietu-višką kalbą sutaisiau tarptautinę: Kartą grįžtant iš gimna-zijos, būvau jau tada kokių penkiolikos suvirš metų, žiūriu, ant šalygatvės būrys žmonių. Priėjęs arčiau, matau, vidu-

"O!" sušuko jis, "esate lietuvis! Mano 'samlandano'-vien-salietis!" Ir ištiesė man savo dešinę.

Visi sužiuro, o jis atsigrįžęs į visus prabilo, tardamas: "Brangūs vienaminčiai, prie tos progos susitikimo su viena-minėniu lietuviu tolimose užjūre aš jum ką-tokio papasako-siu. Gi kaip jau maž-daug visiem žinoma, gimiau aš ir jau-nystė savo praleidau mieste Balstogėj, Lietuvoj, Rusijos im-perijoje. Miestas tai senas, išteigtas per karžygiškus pra-eityje lietuvių, bet savo jaunystėje jame lengviau buvo susi-kalbėti francūziškai negu lietuviškai — prie to privedė poli-tiškos aplinkybės. Bet aš jaunystėje mokyjau truputį lietu-viškai, gi tas mokėjimas lietuviškos kalbos ir buvo priežas-tim sutaisymo tarptautinės kalbos. Aš-gi lietuviškai iš žin-geidumo išmokau nuo mūsų tarnaitės. Šitai kaip aš per lietu-višką kalbą sutaisiau tarptautinę: Kartą grįžtant iš gimna-zijos, būvau jau tada kokių penkiolikos suvirš metų, žiūriu, ant šalygatvės būrys žmonių. Priėjęs arčiau, matau, vidu-

*) Medžiaga kas link tą didžį mokslinių darbavimosi delei su-taisymo bei įvykdimio tarptautinės neutralės kalbos sėmiau iš Is-torijos Tarptautinių kalbų.

ryje jos, kaimietis laiko už sprando jauną dar vyrą miestie-tį, gan neblogai apsirėdžiusį; gi tas miestietis laiko ir už ran-kos savo priešininką, o policistas juos abu turi pritvėręs. Gi iš žingaidumo įsispraudžiau į vidurį — klausau, miestietis sa-ko, girdi, tas "mužikas" eidamas trenkė man su savo pečiu į krutinę, ir dar kabinasi meluodamas, kad aš jam trenkiau. Gi kaimietis jau ankščiau ką-tai sakė, bet ji nieks nesuprato, ir policistas jau ji norėjo vesti policijos stotin. Bet tas mies-tietis ne kaippo susimildamas, prašė policistą jį paleisti, mat, kaip paskui dažinojom, jam rūpėjo kuogreičiaus nueiti savo keliais... Tą patėmijęs mūs vargšas kaimietis dar drūčiau su-leido nągus į švarką "gailaširdingo" "ponulio," ir kada po-lieistas norėjo jį atplėsti nuo jo, pradėjo verkti. Tada tu-las gan apysenis ir gražiai poniškai apsirėdęs asmuo dar jį prabilo lenkiškai, klausdamas kame dalykas. Kaimietis at-sakė: "Nesuprantu," bet vienkart lietuviškai pradėjo sakyti, kad jam tas "ponaitis" ištraukė iš kešiariaus kapšį su pini-gais. Aš tą išgirdęs, greit pasakiau kame dalykas. Visi vienbalsiai užklauso koks buvo kapšis ir kokie, bei kiek pi-nigų. Kaimietis atsakė: "Policistas ir tas ponas šoko iš-kratyti "ponaitį." Ir kaimietis nemelavo — buvo tai papras-tas miestų vagilius "karmansčikas" — kešianų tuštintojas... Kaimiečiui policistas padavė pinigų. Ir mes visi trys, tai yra, aš, kaimietis ir tas ponas sprukome iš vidurio būrio, nes ji sujudo, sužūrė, ir su keiksmiais pradėjo vagilių mušti. Kaimietis iš dėkingumo griebė už rankos tam ponui, ir pakol tas suspėjo ranką ištraukti, pabučiavo ją. Man ir tą patį šposą norėjo iškirsti, bet aš jam užbėgau už akių. Aš iš-vydęs tą, pirmas užmečiau abi rankas ant jo kaklo ir pri-spaudęs jį meilingai prie savęs, karštai pabučiavau jam į vei-dą ir nubėgau namų link. Grįždamas namon, jaučiau esąs didvyriu. Bet vienkart su džiaugsmu ir liūdesiu mane kan-kino, it tą jaunutį karvedį Scipijoną Afrikanietį, kuris iš-griovęs puikų Kartageną linksminos ir verkė atmindamas, kad ir jo tėvynė toks pat likimas gali ateiti. Aš-gi džiaugaus, dvasia manyje kilo lig pat padangių, kad per mokėjimą to trupučio lietuviškos kalbos pagelbėjau nelaimėj savo artimui, savo broliui, atmindamas, kad mes visi vaikai vieno tėvo — Dievo. Bet mintis, kad kiek tai yra nelaimių iš prie-žasties negalėjimo susikalbėti, taip-gi labai vargino mano dva-sią. Ak! mislinau sau, žmogus kurio prabochiai išteigė tą miestą, kurio tauta gyvena čia nuo priešistoriškų laikų negali savo tėvynę susikalbėti, o visame sviete tai milijonai tokių atsitikimų būna. Ak! maniau sau, kaip tai būtų gerai, kad žmonija turėtų antrą pagelbę sau kalbą susikalbėjimui su žmonėmis kitaip kalbančiais, o beabejonės tą kalbą kiekvie-nas žmogus nors šiek-tiek mokėtų, ir su ja visur galėtų susi-kalbėti. Antras panašus atsitikimas, kuris tai mane pastu-mė jau aktualiaiškai darbuoties sutaisymui tarptautinės kalbos, tai buvo toks: Praslinkus arti metų dvių nuo prietikio su kai-miečiu ir vagiliu, būvau vieną nedėdienį užgęsęs pas savo draugą mokinį gimnazijos. Jo tėvas buvo iš profesijos gy-dytoju. Pas juos buvo puikus knygynas, ypatingai jame bu-vo kruva įvairių kalbų žodynai, kuriuos tai aš tankiai mėgau peržiūrėti palyginimus žodžių. Mums bevartojant žodynus, įbėgo mano draugo tėvas, ir sako: "Ponas Liudvike, jūs ro-dos mokate truputį lietuviškai, štai turiu pacientą (ligonį) lietuvi, ir nors pilnas laukiamas kambarys pacientų, vienok nei vienas nemoka lietuviškai, aš ir-gi tos kalbos nemoku, o susikalbėti reikia būtinai, nes mano pacientas lietuvis serga uždegimu plaučių, reikia jam, o ypatingai jo pačiai išaiš-kinginti svarbumą ligos ir kaip turi pasielgti su ligoniu, nes ki-taip, jis mirs!" Ant kiek galėjau, patarnavau jam tamė da-lyke, ir kaip vėliau dasižinojau tas lietuvis pasveiko, ir rtuo-mi septynetą jo vaikų išgelbėjau nuo tapimo našlaičiais. Ta-da tai sugrįžęs iš kambario gydytojo vėl prie žodynų, bežiū-rindamas juos ir bepalygindamas žodžius pamislinau sau: Reik surinkti kuotartautiškesnius žodžius ir sutaisyti lengvą, kiekvienam prieinamą gramatiką ir bus užbaigtas kriukis — bus gatava tarptautinė kalba. Ir tą sumanęs, stvėriau už darbo... Bet ne taip lengva tas pasirodė kaip kad maniau, — visą savo jaunystę pravargau betaisydamas ją, tą sugalvotą tarptautinę kalbą."

Tą taręs, atsisveikino ir nuėjo link savo kambario. Mes ir tą padarėme... Aš-gi eidamas į savo kambarį pamislinau sau: "Ak! ačiū tau Didis Mistras, per tavę ir aš, nors pa-prastas žmogelis, turiu draugų ir draugų esperantininkų-korespondentų visose penkiose dalyse svieto, ir drąsiai su mūsų garsiu Jakštu — kunigu pralotu Dambrauskiu galiu dai-nuoti:

Dank' al Dio sonas mia kanto,
Dank' al vočo mi ne estas muta,
Sed dank' al la bela Esperanto
Mi parolas kun la mondo tuta!...

Kas lietuviškai reikiška:
Ačiū Dievui skamba mano dainos,
Ačiū balsui ne'su nebyliu,
Bet dėk' Esperantui didžios kainos
Aš susikalbu su svietu čielu!...

Esperantininkas 496-6.

P. S. Melsėdau, kad ir kiti lietuviški laikraščiai paminė-jimui garbingos atminties a.a. D-ro L. Zamenhof'o perspaudin-tų tą rašinėlį.

Autorius.

L. D. S. REIKALAI

Nuo balandžio 29 d. prasi-dės LDS. savaitė ir trauksis i-ki gegužio 6 d. 1917 m.

Per tą laiką mūsų organi-zacijos nariai su didžiausiu pa-sišventimu platins "Darbinin-ką" ir jo leidinius; taip-pat rū-pinsis, kad kodagausia pri-sirąytų naujų narių prie LDS.

Bus surengti vakarai su i-vairiais pamarginimais.

Prie LDS. Savaitės kaip mums praneša, tai So. Bosto-no, Worcesterio, Philadelphijos, Waterburio, Chicago, Brooklyno, Newarko, Atholio, Hartfordo, Norwodo, turės surengę net po kelius vakarus su didžiausiu programu. Taip-pat girdejome ir kitos kuopos smarkiai rengiasi nors ir ne-pranešė.

Tik ką išleidome nepaprasto indomumo knygelę vardu —

"Pažinkime Socjalizmą"

Tai naujoviškiausia "Darbininko" išleista knygelė, kuri tinka ir katalikams ir socjalistams. Trišiol dar niekas nebu-vo išleids tokios knygelės apie socjalizmą, kuri tikty ir katalikams ir socjalistams.

Dailiai išleista, ant brangios popieros ir kaštuoja tik 10c.

1. kas tik prisiųs už 2c. šampą.

